

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 DEP
0030
Oslo

Deres ref.:

Vår ref: HSAK202300371

Dato: 18-09-2023

Høringsuttalelse: Forslag om overføring av ansvaret for helsetilbudet ved utlendingsinternat til kommunen der utlendingsinternatene ligger

Legeforeningen støtter forslaget om å overføre kurative helsetjenester ved politiets utlendingsinternater til vertskommunene. Endringene kan sikre at innsatte får helsetjeneste fra uhildet fagpersonell.

Vi støtter også at det skilles mellom kurative tjenester og sakkyndige oppdrag, herunder “fit for flight”-vurderinger. Leger og annet helsepersonell som yter helsetjenester i internatene må utelukkes fra slike oppdrag og deltakelse ved uttransportering. Vi viser til tidligere uttalelse fra Råd om legeetikk om legers deltakelse ved uttransportering (sak 2.8 i rådets [årsberetning 2003-2004](#)).

Vi har følgende kommentarer til konkrete elementer av forslaget.

Innholdet i helsetjenestene

Internerte er, som innsatte i fengsel, helt avhengige av andre for å få tilgang til helsetjenester. Dette gjør at myndighetene har et særlig ansvar for å sørge for at rett til helsetjenester blir ivaretatt. I tildelingsbrevet (Supplement) til Helsedirektoratet blir det bedt om å redegjøre for hvordan en ny ansvarsfordeling av tjenestene vil få betydning for helsetjenestene de internerte får og å synliggjøre omfang og innhold sammenliknet med dagens tilbud. Høringsnotatet synliggjør i liten grad dette. Det bør være en forutsetning at tjenestetilbudet ikke forringes, og at det også imøtekommer kritikk fra Sivilombudet og fra Europarådets komité for forebygging av tortur som blant annet peker på manglende psykisk helsehjelp. Det er ikke etablert tannhelsetjeneste i internatet.

Det kommer ikke frem i forslaget at den internerte har rettigheter som går ut over det som framgår av [Forskrift om helsehjelp til personer uten fast opphold i riket](#) og av [pasient- og brukerrettighetsloven §§ 2-1a og 2-1b](#). I forslag til ny § 5 i Utlendingsinternatforskriften er følgende tekst tatt ut:

Politiet skal sørge for at utlendingen får helsehjelp utover det han har lovfestet rett til dersom helsepersonell som undersøker eller behandler utlendingen, henviser til slik behandling. Utlending med påtrengende behov for tannlegehjelp skal få slik hjelp.

Politiet skal legge til rette slik at helsehjelpen kan mottas i den offentlige helse- og omsorgstjenesten eller sørge for at helsehjelp gis på annen forsvarlig måte.

Politiet skal formidle kontakt med helsepersonell hvis utlendingen ber om det eller hvis det er noe som tyder på at utlendingen er syk.

Politiet skal dekke utgiftene ved helsehjelpen utover det som dekkes av folketrygden eller andre finansieringsordninger for den offentlige helse- og omsorgstjenesten.

Legeforeningen mener at teksten må opprettholdes og at strykningen innebærer svekkede rettigheter for internerte.

Retten til tannlegehjelp

I høringsnotatet fremgår følgende: Det går videre fram av ordlyden i forskrifta at internerte med påtrengende behov for tannlegehjelp skal få slik hjelp. Departementet legg til grunn at denne føresegna gjeld under føresetnad av at personen høyrer inn under ei av dei prioriterte gruppene i tannhelsetjenesteloven og at internerte dermed har same rett til tannhelsetenester som resten av befolkninga.

De prioriterte gruppene er ifølge Tannhelsetjenesteloven §1-3:

- barn og ungdom frå fødsel til og med det året dei fyller 18 år
- personar med psykisk utviklingshemming
- grupper av eldre, langtidssjuka og uføre i institusjon og heimesjukepleie
- ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.

Dersom ressursane ikkje er tilstrekkelege til å gi tilbod til alle gruppene skal dei prioriterast i den rekkefølga som går fram av punktlista. Førbyggjande tiltak skal prioriterast framfor behandling.

Legeforeningen oppfatter dette som en innskrenkning i internertes rett til tannhelsetjenester ved påtrengende behov og at tannhelsetjenester ikke lenger skal inngå i tilbudet det offentlige skal gi til de internerte. Legeforeningen er uenig i dette, og mener tannhelsetjenester derimot bør inngå i tilbudet slik som i dag.

Veiledning for helsetjenestene i utlendingsinternat

Legeforeningen støtter at det utarbeides en særskilt veileder for helsetjenester til internerte. Tydeliggjøring av helsepersonellens roller vil være en viktig del av en slik veileder, som kan bygge på tilsvarende for innsatte i fengsel. Vi viser til legeforeningens nylige [høringsuttalelse om Nasjonale faglige råd for kommunale helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel](#).

De internerte har ofte ikke personnummer eller D-nummer. For noen er identiteten uavklart. Det vanskeliggjør bruk av elektronisk kommunikasjon som henvisning og e-resept, dette må helsetjenesten kompensere for.

Framgangsmåten ved utelukkning fra fellesskapet og plassering i sikkerhetscelle

Før sommeren svarte vi på [høring av forslag til endring i straffegjennomføringsloven og helse- og omsorgstjenesteloven \(fellesskap, utelukkelse og tvangsmiddel i fengsel\)](#), der essensen var innstramning og sikring av helsehjelp ved slike tiltak. Personer i

utlendingsinternat er en sårbar gruppe som har mange sammenfallende og ofte minst like store behov som innsatte i fengsel.

Framgangsmåten ved utelukking og sikkerhetscelle i utlendingsinternat beskrives i kapittel 3.2 (side 7 og 8). Avsnittet bør oppdateres svarende til resultatet av nevnte høring, slik at det sikres tilstrekkelig helsehjelp ved bruk av slike tvangstiltak. Vi viser til vår tidligere høringsuttalelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Vertskommunene må sikres full kompensasjon som også må dekke utgifter til tannlegebehandling ved påtrengende behov, psykisk helsehjelp og bruk av tolk.

I kapittel 9 vises det til at *Helseavdelingen i Romerike fengsel avdeling Ullersmo er en del av helsetjenesten i Ullensaker kommune, har lang erfaring med å gi helse- og omsorgstjenester og delta i rehabilitering av innsatte, og at kompetansen og erfaringen har overføringsverdi dersom kommunen organiserer helse- og omsorgstjenester med importmodellen ved utlendingsinternatet.* Ved sivilombudets tilsyn i 2023 ved Bredtveit og Ullersmo avdeling zulu 1 påpekes at helseavdelingen ved Ullersmo har hatt stor gjennomtrekk av personale, ledige stillinger og leger med kort erfaring. Legeforeningen er bekymret for totalbelastningen ved avdelingen dersom det blir lagt ytterligere ansvar dit.

På side 14 finner vi en skrivefeil der det står «fit for fight» der det nok skal stå «fit for flight».

Med hilsen
Den norske legeforening

Siri Skumlien
generalsekretær

Johan Georg Røstad Torgersen
avdelingsdirektør

Jon Ørstavik
spesialrådgiver/lege